

5. Sınıf Sosyal Bilgiler

1. Öğrenme Alanı: Birlikte Yaşamak

1. Birey nedir?

Cevap: Toplumu oluşturan insanların her birine birey, fert veya kişi denir.

2. Grup nedir?

Cevap: Ortak amaçları ve değerleri olan bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan topluluktur.

3. Grupların dört özelliğini yazınız.

Cevap:

- * En az iki kişiden oluşurlar.
- * Ortak bir amaçları vardır.
- * Üyeler arasında dayanışma ve iş birliği bulunur.
- * Yazılı veya yazısız kuralları vardır.

4. Doğuştan kazanılan rollerin özelliklerini açıklayınız ve üç örnek veriniz.

Cevap: Doğuştan kazanılan roller ilgi ve yetenek gerektirmez, kişinin seçimine bağlı değildir ve genellikle ömür boyu sürer. Örnekler: Evlat, kardeş, torun.

5. Sonradan kazanılan rollerin özelliklerini açıklayınız ve üç örnek veriniz.

Cevap: Sonradan kazanılan roller ilgi, yetenek, çalışma veya başarı sonucunda kazanılabilir. Zamanla değişebilir veya sayıları artabilir. Örnekler: Öğretmen, arkadaş, sınıf başkanı.

6. Doğuştan kazanılan roller ile sonradan kazanılan roller arasındaki üç farkı yazınız.

Cevap:

- * Doğuştan kazanılan roller seçimle elde edilmez; sonradan kazanılan roller kişinin çabası veya tercihiyle kazanılabilir.
- * Doğuştan kazanılan roller genellikle biyolojik ve ailevi özelliklerle ilişkilidir; sonradan kazanılan roller ilgi, yetenek ve başarıyla ilişkilidir.
- * Sonradan kazanılan roller zamanla değişebilir veya artabilir; doğuştan kazanılan roller genellikle uzun süre devam eder.

7. Bir bireyin aynı anda birden fazla role sahip olmasını örnekle açıklayınız.

Cevap: Bir kişi evde evlat, okulda öğrenci, arkadaşları arasında arkadaş rolünü aynı anda üstlenebilir.

8. Bir kişinin farklı gruplarda farklı roller üstlenmesine üç örnek veriniz.

Cevap: Evde evlat, okulda öğrenci, otobüste yolcu olmak.

9. Gruplar değiştiğinde rollerimizin de değişmesini örnekle açıklayınız.

Cevap: Okuldan mezun olan bir kişi öğrenci rolünden ayrılıp bir iş yerinde çalışan rolünü üstlenebilir.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler

1. Öğrenme Alanı: Birlikte Yaşamak

10. Rol çatışması nedir? Bir örnek veriniz.

Cevap: Bir gruptaki rolün gerektirdiği davranışları başka bir grupta da uygulamaya çalışmak rol çatışmasına neden olabilir. Örneğin, öğretmenin okulda öğrencilerine karşı uyguladığı otoriter tutumu evde kendi çocuklarına da aynı şekilde uygulaması.

11. Rol pekişmesi nedir? Bir örnek veriniz.

Cevap: Bir gruptaki rolün başka bir gruptaki rolü daha güçlü hâle getirmesidir. Örneğin, okulda takım kaptanı olan bir öğrencinin bu deneyimi sayesinde arkadaşlarıyla yaptığı grup çalışmalarında daha başarılı olması.

12. Rollerimizin bize hak ve sorumluluklar yüklemesinin nedenini açıklayınız.

Cevap: Her rolün gerektirdiği bazı yetkiler ve görevler vardır. Bu nedenle üstlendiğimiz roller, sahip olduğumuz hakları ve yerine getirmemiz gereken sorumlulukları belirler.

13. Hak kavramını tanımlayınız ve iki hak örneği veriniz.

Cevap: Hak, yasaların bireylere tanıdığı yetkiler veya bir grup içerisinde sahip olunan yetkililerdir.

Örnek: Eğitim hakkı, yaşama hakkı.

14. Sorumluluk kavramını tanımlayınız ve üç örnek veriniz.

Cevap: Sorumluluk, kişinin rolüne uygun davranması ve bulunduğu gruptaki görevlerini yerine getirmesidir. Örnek: Derslere zamanında girmek, odamızı temiz tutmak, verilen görevleri tamamlamak.

15. Hak ve sorumluluk arasındaki ilişkiyi bir örnekle açıklayınız.

Cevap: Haklar ve sorumluluklar birbiriyle ilişkilidir. Örneğin, öğrencilerin eğitim hakkı vardır; derslere devam etmek ve okul kurallarına uymak da sorumlulukları arasındadır.

16. Rollerimiz değiştiğinde sorumluluklarımızın da değişmesini örneklerle açıklayınız.

Cevap: Bir kişi öğrenci olduğunda ders çalışmakla, öğretmen olduğunda öğrencilerine eğitim vermekle sorumludur. Rol değiştiğinde yerine getirmesi gereken görevler de değişir.

17. Temel hak ve özgürlüklerden beş tanesini yazınız.

Cevap: Yaşama hakkı, barınma hakkı, güvenlik hakkı, eğitim hakkı ve düşünce ve ifade özgürlüğü.

18. Yaşama hakkı neden insanların en temel hakkıdır?

Cevap: Çünkü diğer hak ve özgürlüklerden yararlanabilmek için öncelikle hayatta olmak gerekir.

19. Haklarımızın yasalarla güvence altına alınması neden önemlidir?

Cevap: Haklarımızın korunmasını sağlar, hak ihlallerini önlemeye yardımcı olur ve insanların güven içinde yaşamasına katkıda bulunur.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler

1. Öğrenme Alanı: Birlikte Yaşamak

20. Hakların doğuştan veya sonradan kazanılmasına örnekler veriniz.

Cevap: Yaşama hakkı doğuştan kazanılan haklara örnektir. Seçme ve seçilme hakkı ise gerekli yasal şartlar sağlandığında kullanılabilen haklara örnektir.

21. Kültür kavramını tanımlayınız.

Cevap: Kültür, bir milletin tarih boyunca meydana getirdiği maddi ve manevi değerlerin bütünüdür.

22. Maddi kültür ve manevi kültürü açıklayarak üçer örnek veriniz.

Cevap:

* Maddi kültür: İnsan emeğiyle oluşturulan somut kültür unsurlarıdır. Örnek: Kıyafet, yemek, mimari eserler.

* Manevi kültür: İnanç, değer ve gelenek gibi manevi unsurlardır. Örnek: Dil, din, gelenek ve görenekler.

23. Kültürel öğelerimizden altı tanesini yazınız.

Cevap: Bayramlar, düğünler, oyunlar, türküler, yemekler ve el sanatları.

24. Kültürel öğeler milletimizin varlığını sürdürmesine nasıl katkı sağlar?

Cevap: Geçmişten gelen değerlerin gelecek nesillere aktarılmasını sağlar ve millî kimliğin korunmasına yardımcı olur.

25. Kültürel öğelerin birlik ve beraberliği güçlendirmesine iki örnek veriniz.

Cevap:

* Bayramlarda insanların bir araya gelerek birbirlerini ziyaret etmesi.

* Düğünlerde insanların birlikte eğlenmesi ve yardımlaşması.

26. İnsanların farklı kültürlere sahip olmasının nedenlerini açıklayınız.

Cevap: Coğrafi şartlar, tarihî geçmiş, gelenek ve görenekler, inançlar ve yaşam biçimleri insanların farklı kültürlere sahip olmasına neden olur.

27. Başka kültürlere ait değerler bizim kültürümüze uygun gelmediğinde nasıl davranmalıyız?

Cevap: Farklı kültürlere saygı göstermeli, insanları kültürel değerleri nedeniyle dışlamamalı ve kendi kültürlerini yaşamalarına saygı duymalıyız.

28. Kültürel farklılıklara saygı duyulmasının topluma katkılarından dört tanesini yazınız.

Cevap:

* Sevgi ve saygıyı artırır.

* Huzurlu bir toplum oluşturur.

* Yardımlaşma ve dayanışmayı geliştirir.

* Hoşgörü ve empati becerilerini güçlendirir.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler

1. Öğrenme Alanı: Birlikte Yaşamak

29. Farklı kültürlerin bir araya gelmesini sağlayan beş unsuru yazınız ve ikisini açıklayınız.

Cevap: Göç, savaş, teknoloji, turizm ve spor.

* Göç: İnsanların başka ülkelere taşınmasıyla farklı kültürler bir araya gelir.

* Turizm: İnsanlar farklı ülkeleri ziyaret ederek o ülkelerin kültürlerini tanır.

30. Göçler farklı kültürlerin tanınmasına nasıl katkı sağlar?

Cevap: Göç eden insanlar kendi kültürlerini gittikleri yerlere taşır. Böylece farklı kültürlerle sahip insanlar bir arada yaşar ve birbirlerinin yaşam biçimlerini tanır.

31. Teknoloji ve genel ağ farklı kültürlerin tanınmasında nasıl rol oynar?

Cevap: İnsanların dünyanın farklı yerlerindeki yaşam biçimlerini, geleneklerini, yemeklerini ve sanatlarını uzaktan tanımasını sağlar.

32. Turizm faaliyetlerinin kültürel etkileşime katkısını açıklayınız.

Cevap: İnsanlar farklı ülkeleri ziyaret ederek o ülkelerin geleneklerini, yemeklerini, tarihî eserlerini ve yaşam biçimlerini tanır. Böylece kültürler arasında etkileşim oluşur.

33. Spor faaliyetlerinin farklı kültürleri bir araya getirmesine bir örnek veriniz.

Cevap: Uluslararası futbol turnuvalarında farklı ülkelerden sporcuların ve taraftarların bir araya gelmesi kültürel etkileşim sağlar.

34. Savaşlar sonucunda gerçekleşen göçler kültürel etkileşime nasıl katkı sağlayabilir?

Cevap: Savaş nedeniyle başka ülkelere sığınan insanlar kendi kültürlerini de beraberlerinde götürür. Ev sahibi toplumla etkileşim sonucunda farklı kültürler birbirini tanır.

35. Yardımlaşma kavramını tanımlayınız.

Cevap: Toplumu oluşturan bireylerin birbirlerine gönüllü olarak maddi ve manevi destek vermesidir.

36. Dayanışma kavramını tanımlayınız.

Cevap: İnsanların güç birliği oluşturarak zorlukları aşmak için birlikte hareket etmesidir.

37. Yardımlaşma ve dayanışma arasındaki farkı açıklayınız.

Cevap: Yardımlaşma, insanların birbirlerine destek olmasıdır. Dayanışma ise ortak bir amaç için güç birliği yaparak birlikte hareket etmeleridir.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler

1. Öğrenme Alanı: Birlikte Yaşamak

38. İnsanların ihtiyaçlarını tek başlarına karşılayamaması yardımlaşma ve dayanışmayı neden gerekli kılar?

Cevap: İnsanların bütün ihtiyaçlarını tek başlarına karşılamaları mümkün olmayabilir. Birlikte hareket etmek ihtiyaçların karşılanmasını ve sorunların çözülmesini kolaylaştırır.

39. Geçmişten günümüze yardımlaşma ve dayanışma uygulamalarından beş tanesini yazınız.

Cevap: Sadaka taşı, zimem defteri, askıda ekmek, imece ve Tekalif-i Milliye Emirleri.

40. Sadaka taşı nedir ve nasıl kullanılırdı?

Cevap: Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde ihtiyaç sahiplerine yardım etmek amacıyla kullanılan taşlardır. Yardım etmek isteyenler taşın içine para bırakır, ihtiyaç sahipleri de kimseye görünmeden ihtiyaçları kadar para alırdı.

41. Zimem defteri geleneği nasıl uygulanırdı?

Cevap: Osmanlı döneminde varlıklı kişiler, özellikle ramazan ayında bakkal ve manav gibi esnaflara giderek veresiye defterindeki bazı borçları öderdi. Böylece ihtiyaç sahiplerinin borçları kapatılırdı.

42. Zimem defterinde borcu ödeyen ve borcu ödenen kişilerin birbirlerini tanımaması neden önemlidir?

Cevap: Yardım alan kişinin incinmesini önler, yardımın gösteriştan uzak yapılmasını sağlar ve insanların onurunu korur.

43. Askıda ekmek uygulamasının amacını ve faydalarını açıklayınız.

Cevap: Maddi imkânları yetersiz olan kişilerin ekmek ihtiyaçlarını karşılamaktır. İhtiyaç sahiplerine destek olur ve toplumsal yardımlaşmayı güçlendirir.

44. İmece nedir? İki örnek veriniz.

Cevap: İnsanların gönüllü veya zorunlu olarak bir araya gelip işlerini el birliğiyle yapmasıdır. Örnek: Köyde bir evin onarılması ve komşuların birlikte salça hazırlaması.

45. Tekalif-i Milliye Emirlerinin yayımlanma amacı nedir?

Cevap: Millî Mücadele sırasında Türk ordusunun giyim, yiyecek ve cephane gibi ihtiyaçlarını karşılamaktır.

46. Türk milletinin Tekalif-i Milliye Emirleri doğrultusunda yaptığı fedakârlıkların önemi nedir?

Cevap: Milletin elindeki imkânları orduyla paylaşması, Millî Mücadele'nin güçlenmesine ve vatanın savunulmasına katkı sağlamıştır.

47. Türk Kızılayın 2. El Tekstil Projesi nasıl yürütülür ve elde edilen gelir nerelerde kullanılır?

Cevap: Kıyafet ve tekstil ürünleri geri dönüşüm kutularında toplanır. Geri dönüşümden elde edilen gelir; barınma, gıda, giyim ve eğitim desteği gibi yardım faaliyetlerine kaynak oluşturur.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler

1. Öğrenme Alanı: Birlikte Yaşamak

48. Toplumsal yardımlaşma faaliyetleri yürüten iki kamu kurumunu yazınız ve görevlerini açıklayınız.

Cevap:

* Türk Kızılay: Afetlerde ihtiyaç sahiplerine yiyecek, giyecek, battaniye ve benzeri yardımlar ulaştırır.

* AFAD: Afetlerde arama kurtarma çalışmalarını yürütür ve afetzedelere destek sağlar.

49. Türk Kızılayın doğal afetlerde gerçekleştirdiği yardım faaliyetlerine üç örnek veriniz.

Cevap: Afetzedelere yiyecek ulaştırmak, battaniye dağıtmak ve barınma ihtiyaçlarının karşılanmasına destek olmak.

50. AFAD'ın afetlerde üstlendiği görevleri açıklayınız.

Cevap: Afetlerde arama kurtarma çalışmalarını yürütür, afetzedelere ulaşılmasına ve acil müdahale çalışmalarının gerçekleştirilmesine katkı sağlar.

51. Belediyelerin ve vakıfların toplumsal yardımlaşma çalışmalarına örnekler veriniz.

Cevap: İhtiyaç sahiplerine gıda ve giysi yardımı yapmak, öğrencilere burs sağlamak ve sosyal destek faaliyetleri yürütmek.

52. Okullarda gerçekleştirilen sosyal sorumluluk projelerinin topluma katkıları nelerdir?

Cevap: Yardımlaşma ve dayanışma bilincini geliştirir, öğrencilerin toplumsal sorunlara duyarlı olmasını sağlar ve ihtiyaç sahiplerine destek olur.

53. Kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının faaliyet alanları bakımından farklılıklarını açıklayınız.

Cevap: Kamu kurum ve kuruluşları kamu hizmetlerini yürütür ve ülke genelinde faaliyet gösterebilir. Sivil toplum kuruluşları ise belirli toplumsal amaçlar doğrultusunda faaliyet yürütür; yerel veya ülke genelinde çalışmalar yapabilir.

54. Sivil toplum kuruluşları toplumsal yardımlaşma ve dayanışma açısından neden önemlidir?

Cevap: Toplumsal ihtiyaçların karşılanmasına yardımcı olur, ihtiyaç sahiplerine destek verir ve insanların ortak amaçlar doğrultusunda bir araya gelmesini sağlar.

55. Yardımlaşma ve dayanışmanın topluma sağladığı dört faydayı yazınız.

Cevap:

- * Yardımsever bireylerin yetişmesini sağlar.
- * Problemlerin çözümünü kolaylaştırır.
- * Kardeşlik ve dostluk duygularını geliştirir.
- * Birlik ve beraberliği güçlendirir.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler

1. Öğrenme Alanı: Birlikte Yaşamak

56. Bir öğrenci okulda sınıf başkanı, evde kardeş, arkadaşları arasında arkadaş rolündedir. Bu durumu açıklayınız.

Cevap: Bireyler bulundukları gruplara göre farklı roller üstlenebilir. Bu öğrenci okulda sınıf başkanı, ailesinde kardeş ve arkadaş grubunda arkadaş rolünü yerine getirmektedir.

57. Bir öğrencinin öğretmeninin verdiği görevi yerine getirmesi ve arkadaşlarıyla ders çalışması hangi kavramlarla ilişkilidir?

Cevap: Sorumluluk, iş birliği ve dayanışma kavramlarıyla ilişkilidir. Öğrenci görevini yerine getirirken sorumluluk alır, arkadaşlarıyla birlikte çalışırken iş birliği yapar.

58. Bir kişinin iş yerindeki yöneticilik rolünün gerektirdiği otoriter davranışları evde de uygulamaya çalışması hangi kavramla açıklanabilir?

Cevap: Rol çatışmasıyla açıklanabilir. Çünkü kişi, iş yerindeki rolüne uygun davranışları aile ortamına da taşımaya çalışmaktadır.

59. Bir öğrencinin araştırma ödevini hazırlarken ailesinden destek alması hangi kavramla ilişkilendirilebilir?

Cevap: Yardımlaşma ve iş birliği kavramlarıyla ilişkilendirilebilir. Aile üyeleri öğrencinin ödevini hazırlamasına destek olmaktadır.

60. Farklı kültürlere sahip insanların aynı mahallede huzur içinde yaşayabilmeleri için hangi davranışları sergilemeleri gerekir?

Cevap:

- * Birbirlerinin kültürel değerlerine saygı göstermelidirler.
- * Farklılıklara karşı hoşgörülü olmalıdırlar.
- * Birbirlerine karşı anlayışlı davranmalıdırlar.
- * Yardımlaşma ve dayanışma içinde yaşamalıdırlar.

61. Depremden etkilenen vatandaşlar için yiyecek, giyecek ve barınma malzemeleri toplanması hangi toplumsal değerlerle ilişkilidir?

Cevap: Yardımlaşma, dayanışma, paylaşma ve sorumluluk değerleriyle ilişkilidir.

62. Bir köyde insanların ihtiyaç sahibi bir ailenin evini birlikte onarması hangi kavramla açıklanabilir? Topluma katkıları nelerdir?

Cevap: İmece, yardımlaşma ve dayanışma kavramlarıyla açıklanabilir. İhtiyaçların karşılanmasını kolaylaştırır, birlik ve beraberliği güçlendirir.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler

1. Öğrenme Alanı: Birlikte Yaşamak

63. Bir öğrenci okulunda ihtiyaç sahibi öğrenciler için yardım kampanyası düzenlemek istemektedir. Neler yapabilir ve kampanyanın topluma katkıları nelerdir?

Cevap: Giysi, kırtasiye ve kitap toplama kampanyası düzenleyebilir. Bu çalışmalar ihtiyaç sahiplerine destek olur, öğrencilerde yardımlaşma bilincini geliştirir.

64. Bir toplumda yardımlaşma ve dayanışma duygularının zayıflaması ne gibi sorunlara yol açabilir? Üç örnek veriniz.

Cevap:

- * İhtiyaç sahiplerinin destek bulması zorlaşabilir.
- * İnsanlar arasındaki güven ve dayanışma azalabilir.
- * Toplumsal birlik ve beraberlik zayıflayabilir.

65. Kültürel farklılıklara saygı gösterilmesi ile yardımlaşma ve dayanışma arasında nasıl bir ilişki vardır?

Cevap: Kültürel farklılıklara saygı gösterilmesi insanlar arasındaki sevgi ve güveni artırır. Bu durum yardımlaşmayı kolaylaştırır ve toplumsal dayanışmayı güçlendirir.

66. Sadaka taşı ve zimem defteri gelenekleri ile günümüzdeki yardım kampanyalarının ortak amacı nedir?

Cevap: İhtiyaç sahiplerine destek olmak, insanların ihtiyaçlarını karşılamak ve toplumsal yardımlaşma ile dayanışmayı güçlendirmektir.

67. Bir toplumda insanların haklarını bilmesi kadar sorumluluklarını yerine getirmesi de neden önemlidir?

Cevap: Haklarımızın korunması ve başkalarının haklarına saygı duyulması için sorumluluklarımızı yerine getirmeliyiz. Örneğin, öğrencilerin eğitim hakkı olduğu gibi okul kurallarına uyma sorumluluğu da vardır.

68. Yardımlaşma ve dayanışmanın toplumsal birlik ve beraberliği güçlendirmesini tarihî veya güncel bir örnekle açıklayınız.

Cevap: Millî Mücadele Dönemi'nde Türk milletinin Tekalif-i Milliye Emirleri doğrultusunda ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için elindeki imkânları paylaşması, yardımlaşma ve dayanışmanın birlik ve beraberliği nasıl güçlendirdiğini gösterir.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler

1. Öğrenme Alanı: Birlikte Yaşamak

69. Bir okulda öğrenciler, farklı kültürlere sahip yeni arkadaşlarının okula uyum sağlaması için ona yardımcı olmaktadır. Bu davranışın hangi toplumsal değerlerle ilişkili olduğunu ve topluma katkılarını açıklayınız.

Cevap: Yardımlaşma, dayanışma, hoşgörü ve empati değerleriyle ilişkilidir. İnsanlar arasındaki sevgi ve saygıyı artırır, birlik ve beraberliği güçlendirir.

70. Bir öğrenci hem okulun düzenlediği yardım kampanyasına katılmak hem de sınavına hazırlanmak istemektedir. Bu öğrencinin yaşadığı durum hangi kavramla ilişkilendirilebilir? Açıklayınız.

Cevap: Rol çatışmasıyla ilişkilendirilebilir. Öğrenci, farklı rollerinin gerektirdiği sorumlulukları aynı anda yerine getirmekte zorlanabilir. Ancak zamanını iyi planlayarak her iki sorumluluğunu da yerine getirebilir.